

Project glasvezel buitengebied: halverwege

Maart 2020

Kabelnoord
Pier Prinslaan 21, 9101 PX Dokkum
0519 – 701 701
info@kabelnoord.nl
www.kabelnoord.nl

Inhoudsopgave

01/	Voorgeschiedenis	6
02/	Kabelnoord	9
03/	Uitvoering	10
04/	Aanleg van glasvezel in Nederland algemeen	12
05/	Aanleg in Friesland / Status van de werkzaamheden	14
06/	Aanleg glasvezel in de regio Noordoost Friesland	18
07/	Wat komen we tegen in de uitvoering?	20
08/	Issues	22

“Het netwerk voor witte percelen is in 2 gemeenten nagenoeg klaar, in 4 gemeenten wordt momenteel gewerkt en voor de volgende 3 gemeenten zijn de voorbereidingen al een eind gevorderd.”

Samenvatting

Kabelnoord heeft in 2017 de tender van de provincie Fryslân gewonnen en heeft daarmee tot medio 2021 de beschikking over een lening van € 35 mln. om 20.000 percelen in het buitengebied van glasvezel te voorzien. Nadat in 2018 de financieringsovereenkomsten waren getekend, kon de aannemer Van Gelder Telecom van start. Het project is ondergebracht in een aparte BV zodat de financiering van de provincie aantoonbaar alleen aan de aansluiting van witte percelen wordt besteed. Om een uniforme werkwijze te kunnen hanteren in de hele provincie, is een convenant met de Friese gemeenten opgesteld. Dat werkt in de praktijk goed en de samenwerking met gemeenten is plezierig.

In de uitvoering komen er altijd issues die voor vertraging zorgen. Dat is onvermijdelijk en daar is in de planning rekening mee gehouden. Er is dan ook nog geen reden om uitstel van de afgesproken termijnen te vragen. De komende maanden zal moeten blijken of we de aanleg op tijd af krijgen.

Eind 2018 zijn we geconfronteerd met concurrentie. Dat had grote invloed op het proces van vraagbundeling. Dit zorgde voor veel vragen en verwarring bij de mensen in het buitengebied. Door de concurrentie gaat Kabelnoord daardoor in twee gemeenten geen glasvezel aanleggen. Dat heeft invloed op de uitvoering en het financieel plaatje.

In de regio Noordoost Friesland ziet het project er wat anders uit, omdat het gecombineerd wordt met de ombouw van het bestaande coax-netwerk naar glasvezel.

De totale uitvoering ligt redelijk goed op schema. Het netwerk voor witte percelen is in 2 gemeenten nagenoeg klaar, in 4 gemeenten wordt momenteel gewerkt en voor de volgende 3 gemeenten zijn de voorbereidingen al een eind gevorderd. In de regio Noordoost Friesland is het werk in 2 gemeenten klaar, wordt in 1 gemeente nu gewerkt en in de laatste gemeente is de start van het afmaken van de aanleg binnenkort.

Er zijn twee issues die buiten de tender vallen, maar wel effect hebben voor het aanbod en de aanleg. Het belangrijkste is het ontbreken van aanvullende financiering voor de aanleg van super-dure percelen in het buitengebied. Daardoor kan Kabelnoord 5-10% van de percelen helaas niet voorzien van glasvezel. Dat is weliswaar conform de tender, maar het werkt heel vervelend uit voor de mensen die het

betreft. Hierdoor wordt extra onzekerheid geschapen over de aanleg van glasvezel, daar waar Kabelnoord juist trachtte om zoveel mogelijk helderheid te verschaffen en zoveel mogelijk percelen aan te sluiten. Het andere issue betreft grijze gebieden waar de belangstelling voor glasvezel voldoende groot is. Daarvoor wordt gewerkt aan een oplossing.

2020 is een belangrijk jaar, waarin op het einde van het jaar de aanleg in bijna alle gemeenten moet zijn gestart of afgerond. Wij hebben er vertrouwen in en zien uit naar afsluiting van een succesvol project in 2021.

Voorgeschiedenis

De provincie Fryslân is al langere tijd bezig met de stimulering van de aanleg van glasvezel in het buitengebied in Fryslân, omdat men zag dat er grote behoefte is aan goede verbindingen en de marktpartijen geen aanleg overwegen. Daartoe is een deel van het geld van de verkoop van NUON-aandelen voor de aanleg van glasvezel bestemd. Er zijn verschillende pogingen ondernomen om de stimulering vorm te geven, o.a. via een subsidieregeling en een Breedbandfonds met een loketfunctie. In 2016 is geconstateerd dat dit instrumentarium er niet voor zou gaan zorgen dat het doel (aansluiting van een substantieel deel van het buitengebied op breedband) zou worden bereikt.

De provincie besloot daarom tot het verleggen van de koers en heeft in 2017 een tender uitgeschreven, waarbij marktpartijen zijn uitgenodigd om een oplossing te presenteren voor de aanleg van glasvezel in wit gebied met behulp van maximaal € 35 mln. aan achtergestelde lening van de provincie. Wit gebied is een gebied waar geen kabelnetwerk ligt en men op de percelen alleen over de koperdraad van KPN kan beschikken.

Kabelnoord heeft deze tender in oktober 2017 gewonnen; eind maart 2018 zijn na een intensief traject de leningsovereenkomsten getekend met de provincie Fryslân en de banken ABNAMRO en BNG. Het totale project werd geraamd op € 92 mln.

In de overeenkomsten staat dat Kabelnoord 90% van de 20.000 percelen, die op een lijst van de provincie zijn opgenomen, zal

aansluiten, mits minimaal 60% van de bewoners per deelgebied zich aanmeldt voor een aansluiting. Het gaat bij deze lijst om particulieren die niet over een kabelaansluiting beschikken. Bedrijventerreinen, recreatieparken en percelen op de Waddeneilanden zijn niet opgenomen in de lijst.

Naast deze € 35 mln. had de provincie Fryslân nog een budget van € 5 mln., geormerkt voor “superwitte percelen” (de percelen die in die 10% zitten die Kabelnoord niet hoeft aan te sluiten) en nog € 12 mln. voor de stimulering van glasvezel voor “grijze percelen”, percelen in het buitengebied die wel over een kabelaansluiting kunnen beschikken.

02/

Kabelnoord

Er wordt een apart netwerk aangelegd voor de aansluiting op glasvezel van 20.000 witte percelen in de provincie Fryslân. Dat wordt ook juridisch apart gepositioneerd in een 100% dochter BV van het bestaande bedrijf; de aparte BV is Kabelnet Noord BV genoemd. Het voordeel van deze constructie is dat de geldstromen voor het witte netwerk afgescheiden zijn van het bestaande bedrijf. Dit is een waarborg dat het geld van de provincie alleen voor de aansluiting van witte percelen wordt ingezet.

In de netwerk BV zit straks het witte netwerk. De BV verhuurt het netwerk aan het moederbedrijf en aan andere aanbieders van diensten (providers) die op het netwerk actief willen worden. Beheer en onderhoud wordt tegen vergoeding door het moederbedrijf gedaan.

De BV krijgt 3 hoofdleningen in portefeuille. De hoofdleningen van ABN AMRO en BNG zijn gewone bankleningen met een vast aflosschema, die van de provincie is een achtergestelde lening, die deels als zekerheid voor de banken fungeert. Rente en aflossing van deze provinciale lening komt dus pas aan bod als de banken hun betalingen hebben ontvangen. De enige vaste afspraak is dat de lening na 20 jaar zal zijn afgelost.

Het moederbedrijf tekent mee met de leningen van de BV en is dus in principe aanspreekbaar bij niet voldoen aan de verplichtingen van de BV.

Voor de hoofdleningen eisen de banken een solvabiliteit >35% en een afloscapaciteit (DSCR) boven 1,2. Dat betekent dat de onderneming in de kasstroom een jaarlijkse buffer van minimaal 20% heeft bovenop de verplichtingen aan de banken.

De achtergestelde lening van de provincie heeft een looptijd van 20 jaar, de rentevoet is hoger dan die van de BNG maar wel voor 20 jaar vast. De hoofdsom wordt nog definitief vastgesteld na afloop van de bouw (subsidievaststelling) en de aanleg van het netwerk dient klaar te zijn uiterlijk 1 april 2021.

De BV krijgt huurinkomsten van de providers, bestaand uit een maandelijkse huur per geactiveerde klant plus 15 euro (inclusief BTW, geen prijsindexatie) buitengebiedtoeslag. Deze toeslag wordt rechtstreeks bij de klanten geheven en is van kracht zolang dat nodig is. De aandeelhouders van Kabelnoord bepalen of deze kan worden verlaagd of afgeschaft (na instemming van de banken).

De BV ontvangt dus huuropbrengsten en heeft aan de andere kant de lasten van de leningen en de beheerskosten van het netwerk.

Voor de financiering van de aanleg wordt per deelgebied (meestal een gemeente) bij de financiers een zgn. "trekkingsverzoek" gedaan. Daarin wordt het afgeroepen bedrag onderbouwd met offertes en het oordeel van een Technisch Adviseur.

Uitvoering

Tegelijk met de opzet van de financiering is in 2017 de selectie van aannemers gestart. Van Gelder Telecom kwam daar in 2018 als preferente partij uit.

Het aanlegproces is in een aantal stappen opgedeeld. Vooraf wordt de behoefte gepeild door het houden van een “vraagbundeling”; dat is met het oog op de financiële haalbaarheid van de aanleg. Als de belangstelling in het betreffende gebied voldoende is (minimaal 60% moet meedoen), volgt een aanvraag voor financiering van het betreffende onderdeel.

Na opdracht gaat de aannemer beginnen met voorbereidingen en een woningschouw. Daarna wordt het hoofdnetwerk gegraven en als dat klaar is worden de woningen erop aangesloten. Daarna komt nog een monteur van de dienstenleverancier om de internetapparatuur aan te sluiten en te zorgen dat alles werkt (activatie).

De doorlooptijd van het geheel is minimaal 1 jaar. De grote brokken daarin zijn de vraagbundeling (3-4 maanden), de voorbereiding van de aanleg (materialen bestellen, overleg met gemeente, planning onderaannemers etc., 6 maanden) en de doorlooptijd van het graafwerk (bij een wat grotere gemeente 6 maanden of langer). In juni 2018 is de vraagbundeling gestart in de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Bij de offi-

ciële aftrap van het project in oktober 2018 konden we bekend maken dat in het gebied van de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel het minimum deelnamepercentage van 60% was gehaald. De eerste aanleg kon daarom nog in 2018 van start.

Convenant

We zijn ook druk bezig geweest met het opstellen van een convenant voor de aanleg, dat voor alle gemeenten geldt. Gemeenten zijn gewend om autonoom te werken bij de aanleg van infrastructuur. Iedere gemeente gaat hier dan ook anders mee om dan de burens. Normaal is dat geen probleem, omdat er doorgaans kleine stukjes infrastructuur worden gelegd, vaak binnen de grenzen van de gemeente. Maar in een project als dit kan een verschil in behandeling leiden tot de situatie dat de mensen in de ene gemeente moeten betalen voor de (kosten van de) eisen die in een andere gemeente zijn gesteld. Ook is het in de praktijk voor de aannemer niet te doen om in elke gemeente met andere spelregels te werken. De weg is soms de gemeentegrens en dan zouden er aan de ene kant van de weg andere regels gelden dan aan de andere kant. Eenheid van regels is dus zeer gewenst.

Er is voor de opstelling van het convenant nauw samengewerkt met een werkgroep van de VFG en met Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel als pilotgemeenten. Hete hangijzers hierbij waren vooral de wens van Kabelnoord om op 40 centimeter onder maaiveld aan te leggen (daar waar dat kan) in plaats van de gebruikelijke 60 centimeter en de hoogte van de leges. Ook daarin zijn namelijk de verschillen tussen de gemeenten groot en willen

wij graag een uniforme afspraak die recht doet aan de specifieke kenmerken van de aanleg in het project.

Dat is uiteindelijk goed gelukt en we kunnen in alle gemeenten met een uniform convenant uit de voeten.

Aanleg van glasvezel in Nederland algemeen

In oktober 2018 zijn de eerste meters van het project gegraven. We zijn nu 1,5 jaar verder, ruim op de helft van het project. De ervaring is dat het goed loopt maar wel met kanttekeningen.

“Ineens kwamen er in 2018/2019 een aantal nieuwe partijen die wel glasvezel willen aanleggen, ook (en in sommige gevallen juist) in het buitengebied.”

Dat heeft deels te maken met de marktsituatie. Toen we de voorbereidingen begonnen, was het jaarlijkse volume dat gebouwd werd in Nederland ongeveer 250.000 glasvezelaansluitingen. Het gewenste bouwvolume ligt nu in de buurt van 750.000 of meer per jaar. Er zijn veel aanleggende partijen bijgekomen en KPN heeft de ambities flink opgeschroefd. Dat heeft de markt en de mogelijkheden voor aannemers enorm veranderd. Er is momenteel een schaarste in aanlegcapaciteit; die doet zich voelen bij de onderaannemers, engineering en de bouwbegeleiding.

Dat merken we aan de snelheid waarmee offertes loskomen en kunnen worden aangepast.

Die schaarste in de markt zorgt voor vertragingen en oplopende prijzen. Ook in dit project merken we dat duidelijk.

Een ander nieuw fenomeen is de plotselinge belangstelling voor het aanleggen van glasvezel in het buitengebied. De provincie Fryslân heeft, net als veel andere provincies, jarenlang onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om marktpartijen te bewegen in het buitengebied glasvezel aan te leggen. Dat leverde niets op.

Ineens kwamen er in 2018/2019 een aantal nieuwe partijen die wel glasvezel willen aanleggen, ook (en in sommige gevallen juist) in het buitengebied. Het betreft doorgaans geen telecompartijen, maar finan-

cieel gedreven ondernemingen met een grote investeringsmaatschappij er achter. Deze partijen gaan niet uit van langjarig gebruik van het netwerk (vaak hebben ze zelf niet eens een dienstenaanbieder die het netwerk kan gebruiken), maar hun belang ligt bij een verkoop na enkele jaren. Daar worden door deze “Private Equity” partijen (stevige) winsten gerealiseerd.

Het is onnodig om te zeggen dat de aanlegkosten plus deze winsten uiteindelijk door de klanten moeten worden opgebracht. Als die klanten geen alternatief hebben (zoals in het buitengebied), is de zekerheid van het kunnen realiseren van hoge prijzen groot genoeg om te investeren.

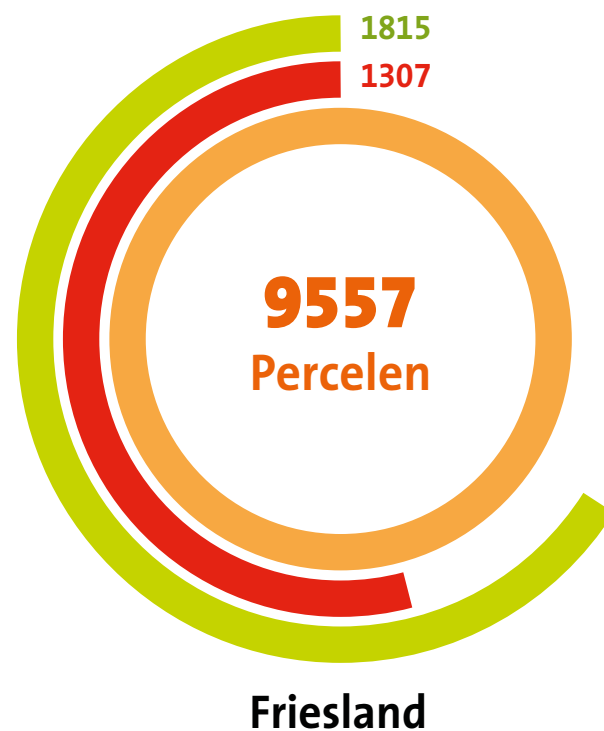
Het is natuurlijk mooi dat er glasvezel wordt aangelegd in het buitengebied, maar de toezicht- en beleidskaders zijn gericht op een concurrerende telecommarkt, zoals die in een groot deel van Nederland bestaat. Ze zijn onvoldoende ingericht op het voorkomen van misbruik van monopolie wanneer concurrentie ontbreekt.

De provincie Fryslân heeft niet voor niets eisen gesteld aan de lening die is verstrekt, zoals een langjarige maximering van het prijsverschil tussen het buitengebied en gebieden waar wel concurrentie is.

Aanleg in Friesland

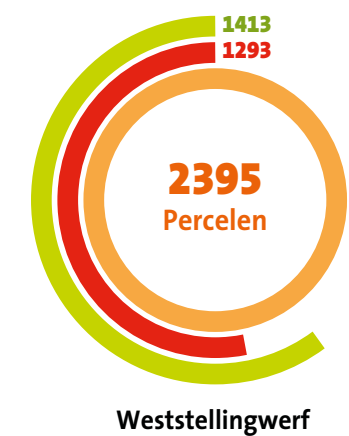
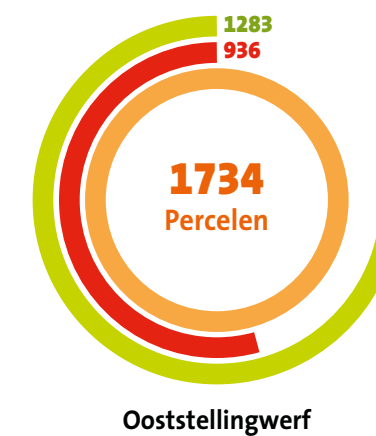
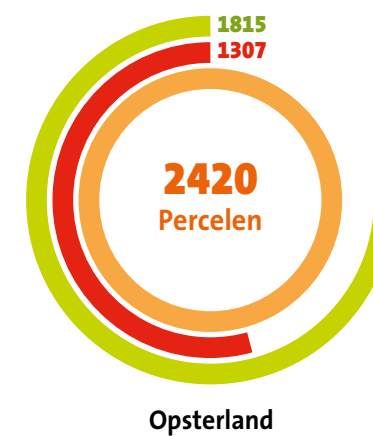
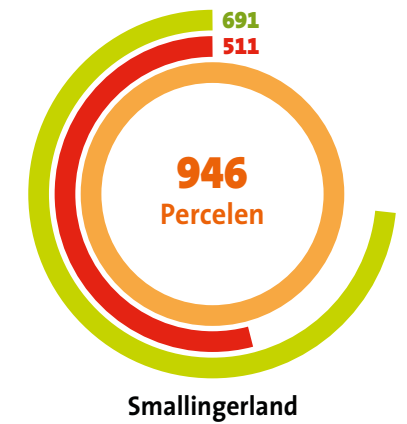
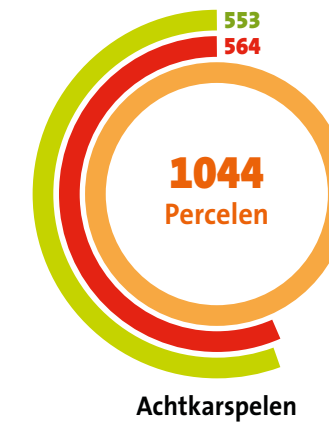
Het is een behoorlijk grote klus om het hele gebied aan te sluiten. Er moet in korte tijd meer dan 3.000 kilometer worden gegraven. Dat zorgt constant voor uitdagingen. De medewerking van gemeenten is doorgaans goed, maar het project zorgt soms voor wat verwarring en vertraging. Er is ook onwennigheid met een project van deze omvang. Bij de afdeling toezicht is men niet gewend aan zoveel mensen die tegelijk aan het graven zijn op 5-6 verschillende plekken en ook nog met een snelheid van 20-30 kilometer per week door het gebied gaan.

De deelnamepercentages zijn goed. Hierbij een overzicht met de deelname per gemeente van de eerste 6 gemeenten met de aantallen die in opdracht zijn bij de aannemer.

“De deelname op de totale lijst met witte percelen is ruim 66%. Kijken we naar de hoeveelheid percelen die we minimaal moeten aanleggen volgens de afspraken met de provincie, dan is de deelname zelfs 74%.”

Deelname 03-2020
Minimale deelname
Alle witte percelen in de eerste 6 gemeenten

Deelname 03-2020
Minimale deelname
Alle witte percelen in gemeente

De deelname op de totale lijst met witte percelen is ruim 66%. Kijken we naar de hoeveelheid percelen die we minimaal moeten aanleggen volgens de afspraken met de provincie, dan is de deelname zelfs 74%.

Bij gemeenten waar de aannemer nog niet begonnen is, komen nog steeds dagelijks aanmeldingen binnen.

Vanaf de vraagbundeling in Ooststellingwerf is Solcon (een dochterbedrijf van KPN), als dienstenaanbieder op ons netwerk ook actief geweest in de vraagbundeling. Een derde aanbieder is Multifiber, die vanaf Heerenveen meedoet en inmiddels ook in andere gemeenten in het gebied aan kan bieden. Multifiber heeft tevens een

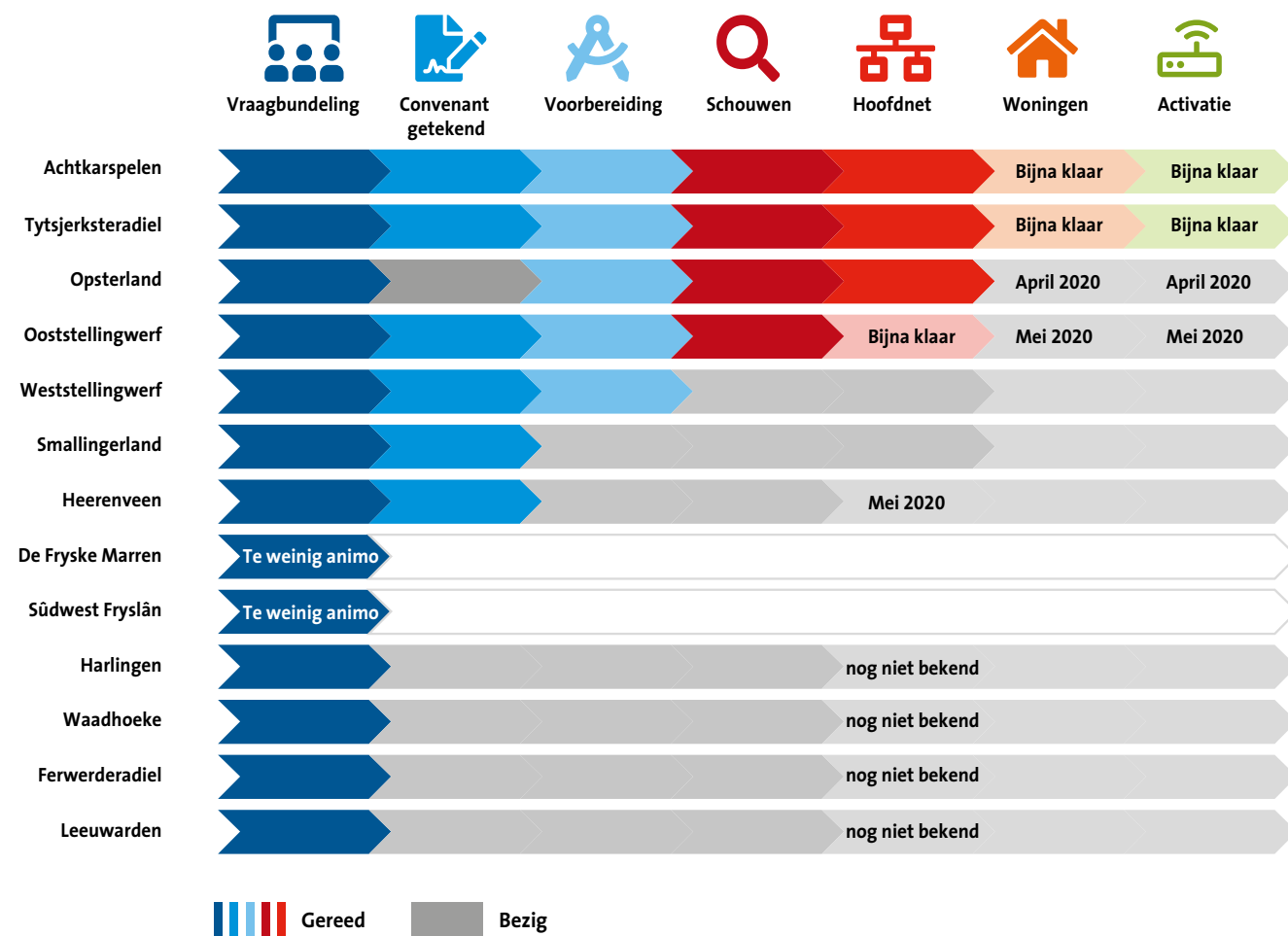
bedrijf voor de zakelijke markt, Weserve. Ook die kan door de klant worden gekozen als dienstenleverancier op de netwerken.

Ook Solcon gaat aanbiedingen doen in de eerste drie gemeenten waar ze in de vraagbundeling nog niet mee hebben gedaan. Daardoor krijgen alle mensen die op het nieuwe glasvezelnetwerk zijn of worden aangesloten, de keus uit 3 providers.

Status van de werkzaamheden

De status van de werkzaamheden begin 2020 per gemeente is als volgt:

Het project loopt mooi; niet geheel volgens planning, maar de achterstand is niet onoverkomelijk. De vraagbundeling is overal afgesloten. Wel komen er daarna vaak nog aanmeldingen bij, gemiddeld ongeveer 5% tijdens de bouwfase. De vraagbundeling in De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân is niet geslaagd, vooral door het optreden van concurr-

rentie. Kabelnoord gaat daar geen glasvezel aanleggen. Als niemand anders dat gaat doen, wordt opnieuw naar de mogelijkheden gekeken. Bij de meeste gemeenten waar al contact mee is, is het convenant getekend. Bij Opsterland ligt het klaar. De ervaringen met het convenant zijn positief.

Aanleg glasvezel in de regio Noordoost Friesland

In de regio Noordoost Friesland is Kabelnoord al in 2014 gestart met ombouw van het bestaande coax-netwerk naar glasvezel. In 2013 gaven de aandeelhouders goedkeuring aan deel 1 van een tienjarenplan voor verglazing van de regio en aan de financiering daarvan.

In 2016 is dit eerste gedeelte voltooid; er waren op dat moment bijna 19.000 percelen aangesloten op glasvezel (ca. 2/3 van het potentieel). Er is ruim € 20 mln. geïnvesteerd en daarvoor € 16 mln. geleend bij de ING bank.

Voor de duidelijkheid: dit is “grijs” gebied door de aanwezigheid van een kabelnetwerk en valt dus buiten de afspraken met de provincie, behalve de percelen die nu niet op het kabelnetwerk kunnen worden aangesloten.

De financiering van de volgende fasen van het aanlegplan voor de regio Noordoost Friesland is in 2016 niet gelukt; ING wilde niet verder financieren en het project kwam stil te liggen. Op dat moment was de aanleg op Schiermonnikoog klaar en verder in de grotere plaatsen op de vastewal en de dorpen op Ameland. Door het project in het witte gebied van heel Friesland zijn er echter ook weer mogelijkheden gekomen voor de voltooiing van de aanleg in de regio Noordoost Friesland. We kunnen daarbij geen beroep doen op geld van de provincie, omdat de provincie alleen geld beschikbaar stelt voor de aansluiting van witte percelen die op een speciale lijst staan.

Maar, de banken ABN AMRO en BNG waren bereid om, na de aflossing van de lopende leningen bij ING-bank, leningen te verstrekken aan het moederbedrijf voor de aanleg in de

regio Noordoost Friesland. Deze leningen hebben een even lange looptijd als die voor de aanleg in het witte gebied. Daardoor worden de jaarlijkse exploitatielasten verlaagd en is aanleg van glasvezel wel haalbaar. Het moederbedrijf krijgt ook meer klanten doordat we in het witte gebied diensten gaan leveren. De BV ontvangt daarbij huur voor het netwerk, maar de opbrengsten voor de daarover geleverde diensten komen bij het moederbedrijf terecht. Na aftrek van kosten blijft daar een extra kasstroom van over, die ook aan te wenden is voor de aflossing van deze extra leningen voor de aanleg in de regio Noordoost Friesland.

Er is nog een reden om in deze regio verder te gaan met de aanleg: op de lijst van de provincie staan ook ongeveer 1.100 witte percelen in de regio Noordoost Friesland. Die krijgen dus glasvezel en dan zou het heel vreemd zijn als de andere percelen zouden worden overgeslagen. De aanleg in deze regio kan worden gecombineerd waardoor het voordeliger wordt.

In 2018 konden we verder met de aanleg in deze regio dankzij de nieuwe financiering. Eerst werd de aanleg op Ameland afgemaakt; in 2019 werd ook het laatste restje van de aanleg in Dokkum opgepakt (twee bedrijventerreinen) en werd gestart in Dantumadiel. Die gemeente is in 2020 geheel van glasvezel voorzien.

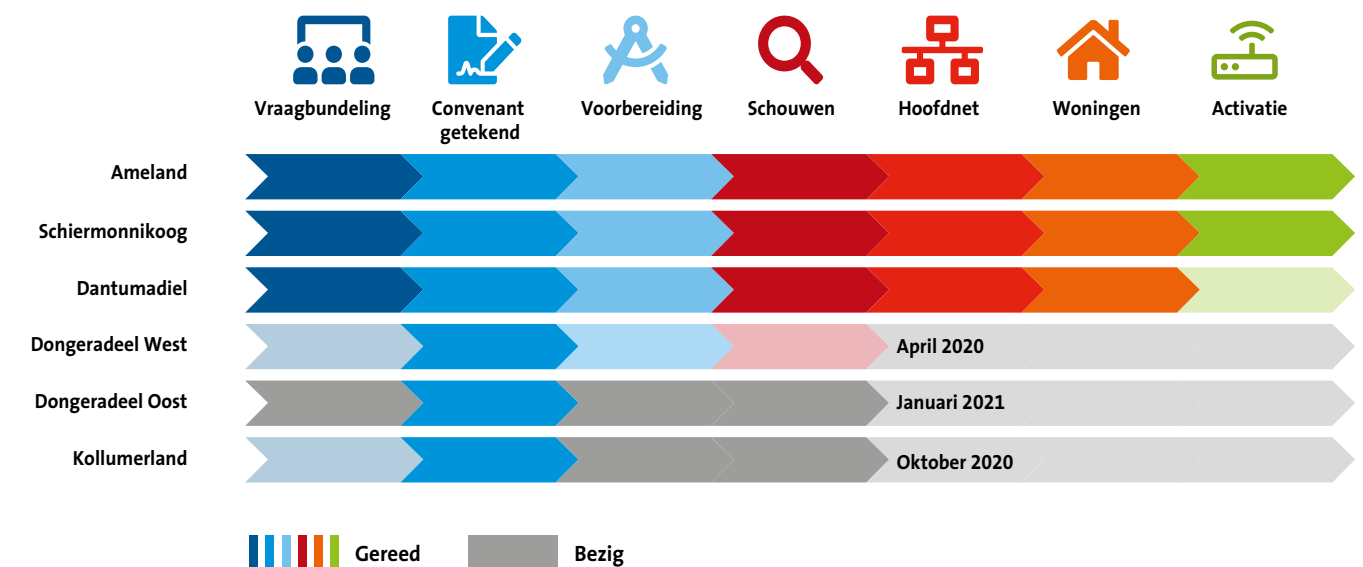

Inmiddels is ook de voorbereiding gestart om de westkant van het voormalig Dongeradeel aan te gaan sluiten. Daarna komen de omgeving van Kollum en vervolgens de oostkant van voormalig Dongeradeel aan de beurt.

De vraagbundeling in het oosten van voormalig gemeente Dongeradeel was gepland in maart 2020, maar is uitgesteld vanwege het Coronavirus.

Regio Noordoost Friesland

Het is de bedoeling dat de aanleg in de regio Noordoost Friesland gelijk klaar is met de aanleg in de rest van de provincie.

Wat komen we tegen in de uitvoering?

Vervuiling adressenbestand

Er is een behoorlijke vervuiling in het adressenbestand dat de provincie aan de subsidieregeling heeft gehangen. Daar hebben we gelukkig goede werkafspraken over kunnen maken. Wij leveren met regelmaat mutaties aan, die door de provincie worden gesanctioneerd. Zo blijft de subsidieregeling van toepassing op de juiste doelgroep.

We hebben tot heden ruim 1.000 percelen van de lijst afgehaald en ruim 770 toegevoegd (dat is een mutatiegraad van meer dan 10%).

Doorlooptijden

De doorlooptijden zijn in een dergelijk project groot; er moeten nogal wat stappen worden gezet in het aanleg- en aansluitproces. Ook is er een behoorlijke mate van afhankelijkheid tussen de diverse onderdelen van het project. Er wordt een ring door Friesland aangelegd waar de verdeelpunten in de gemeenten op worden aangesloten. Die ring ligt er nog niet en de aanleg nemen we mee met het graafwerk voor de woningen. De zogenaamde “aanleg met het licht mee”. Maar dat betekent ook dat als we in een gemeente vertraging hebben, we daar in de volgende gemeenten ook last van hebben.

Door allerlei externe oorzaken kan dat zomaar een half jaar vertraging oplopen. Tot op heden hanteren we overigens nog steeds de geplande einddatum. We hebben nu alle processtappen in de eerste gemeenten gezet en kunnen nu gaan versnellen.

Maar je ziet wel dat mensen die zich hebben opgegeven na verloop van tijd ongeduldig worden.

Concurrentie

We zijn in december 2018 verrast doordat een concurrent, Glasvezel Buitenaf, zich aanbood bij de adressen die ook op onze lijst staan in de gemeente Weststellingwerf. Overigens bleek in maart dat Kabelnoord wel het benodigde aantal deelnemers had binnengehaald; het vermoeden is dat Glasvezel Buitenaf op het zelfde adressenbestand niet haar beoogde aantal klanten heeft gehaald.

De concurrentie leverde erg veel publiciteit op, maar vooral ook verwarring bij de mensen.

In de gemeenten De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân en Waadhoeke heeft Glasvezel Buitenaf vervolgens ook campagne gevoerd, samen met de stichting DFMopGlas. Het model daar is dat Glasvezel Buitenaf de witte

percelen gaat aansluiten en DFMopGlas de grijze percelen een aanbod doet.

Hierdoor zag Kabelnoord zich genoodzaakt de vraagbundeling eerder te doen om in deze concurrentiestrijd mee te doen. Door deze concurrentie is veel onzekerheid ontstaan; in feite stellen we de mensen ook voor een onmogelijke keus, omdat de producten en de techniek nagenoeg niet verschillen. Veel mensen vroegen de gemeente of de provincie om in te grijpen en duidelijkheid te verschaffen. Die hebben daarvan afgezien vanwege ongeoorloofde inmenging in een situatie van concurrentie.

Resultaat van dit “gevecht” is nu dat Kabelnoord te weinig aanmeldingen heeft in de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân en wij daar dus geen glasvezel gaan aanleggen. Glasvezel Buitenaf heeft aangekondigd daar wel te gaan aanleggen. Wat DFMopGlas gaat doen, is onduidelijk.

Overigens heeft Glasvezel Buitenaf zich nogal gemanifesteerd naar gemeenten en de provincie met het argument dat zij voor marktwerking zorgen en dat “de markt het dus oppakt” en het dus onnodig is dat de provincie hier geld in steekt. Dat is geen juiste redene-

ring, omdat de Europese Commissie ervan uitgaat dat marktwerking niet kan bestaan zonder (permanente) concurrentie en dat er daarom minimaal twee concurrerende aanbieders moeten zijn, zodat de klant keuze heeft tussen verschillende netwerken. Zolang die keus er niet is, is er sprake van “marktfalen”. Sterker nog, bij de aanleg van één netwerk krijgt in feite een marktpartij een monopolie. En dat is ongeveer het tegenovergestelde van goede marktwerking.

Middelen

Dat Kabelnoord in twee gemeenten niet gaat aanleggen, betekent dus ook een kleiner beslag op de financiële middelen dan gedacht. Ons project wordt naar schatting € 20 mln. kleiner en dat betekent dat - in de projectverhouding 1/3 provincie en 2/3 banken - navenant minder van de faciliteiten gebruik zal worden gemaakt.

“Door deze concurrentie is veel onzekerheid ontstaan; in feite stellen we de mensen ook voor een onmogelijke keus, omdat de producten en de techniek nagenoeg niet verschillen.”

Issues

Er spelen nog wel enkele issues die buiten de tender van de provincie vallen, maar wel invloed hebben op het project.

Superwit

De afspraak met de provincie is dat door Kabelnoord minimaal 90% van de percelen "Homes Passed" (kabel voor het perceel in de openbare weg) moet worden aangesloten. Onze calculaties gaan er daarom van uit dat we ongeveer 5-10% niet aansluiten en daarbij gaan we er ook van uit dat dit de duurste percelen zijn. Deze percelen noemen we "superwit". De aanleg van glasvezel voor deze percelen is dus niet geregeld in de tender en ook niet er buiten.

De provincie houdt daar rekening mee en heeft voor de aansluiting van deze duurste percelen een (subsidie) bedrag van € 5 mln. meegenomen in het totale plan. Dat geld kan later ter beschikking worden gesteld als deze percelen wel worden aangesloten.

Problemen

Het later beschikbaar stellen van geld levert echter een aantal problemen op:

- Als we in het huidige project de aansluiting voor deze mensen niet meenemen en de aanleg doorschuiven naar een apart project, zullen de kosten voor de realisatie van deze aparte aansluitingen nog

vele malen hoger worden. In dat geval moet er voor een zeer kleine groep een apart netwerk worden geëngineerd en aangelegd. Dan gaat de prijs naar tienduizenden euro's per aansluiting en is het gereserveerde bedrag van de provincie bij lange na niet toereikend voor het dekken van de meerkosten.

- Deze boodschap is slecht verkoopbaar. Want wij zouden dan op voorhand tegen een bepaalde groep mensen moeten zeggen dat ze weliswaar op de lijst van de provincie staan, maar dat ze toch niet meedoen in het project en nu geen glasvezel krijgen. Ze zouden dan op een nieuwe regeling van de provincie moeten wachten, die er nog niet is en waarvan onduidelijk is hoe die eruit komt te zien. Dat levert geen positieve reacties op.
- Daar komt nog bij dat het in veel gevallen om agrarische bedrijven zal gaan die onder deze afwijkende regeling zouden gaan vallen. Dat zijn juist de bedrijven die vaak om snel internet zitten te springen. Om deze groep nu niet in de aanleg mee te nemen is maatschappelijk ongewenst.

Kortom, om de duurste percelen aan te sluiten moeten ze eigenlijk wel

meedoen in het witte project, anders is de selectie arbitrair en wordt de aanleg hiervan vertraagd en later echt onbetaalbaar.

Maar daar is in de tender en bij de financiering van het witte project bij Kabelnoord geen rekening mee gehouden. Dus moet er op voorhand extra geld bij, willen we dit probleem soepel kunnen oplossen. En dat geld moet van de provincie komen; die heeft de wens tot aansluiten en het geld ervoor ook gereserveerd.

Tot op heden werkt Kabelnoord overigens anders: wij schrijven 100% van de percelen op de lijst aan en iedereen die reageert krijgt in het project een aansluiting. De 10% die we niet hoeven aan te sluiten, worden daarna niet gevormd door alleen de duurste percelen maar vooral door de mensen die niet reageren en dus niet mee willen doen. In de groep die we aansluiten zitten doorgaans ook een aantal dure; die sluiten we echter gewoon aan. Dat werkt zolang de gemiddelde prijs van de aansluitingen maar past binnen het financiële model. Tot nu toe gaat dat nog goed en komen we financieel niet in de problemen.

Maar als de deelname lager is of de kostprijs van dure percelen nog hoger, dan gaat het fout. En dat zien we nu op ons afkomen. In Dantumadiel speelde dit al, maar daar hebben we een oplossing gevonden. Elders gaat dat niet lukken. We zien met name voor Heerenveen en Noardeast-Fryslân hierdoor problemen ontstaan.

Dit is met de provincie besproken, op grond van een concrete casus voor Heerenveen. Uitkomst van dat overleg was dat de provincie nu geen extra middelen wil vrijmaken of toezeggingen wil doen. Men wil wachten totdat de hele aanleg klaar is en dan zien wat er nog resteert. Dat betekent dat Kabelnoord op dit moment geen zekerheid heeft over de beschikbaarheid van extra middelen om deze dure percelen aan te sluiten. De banken gaan niet akkoord met de

extra hoge investering die gepaard gaat met deze "superwitte" percelen.

We hebben daarom moeten besluiten dat in de volgende gemeenten (Heerenveen, Waadhoeke, Harlingen, Leeuwarden, Noardeast-Fryslân) een aantal mensen bericht zal krijgen dat er voor hen geen glasvezel wordt aangelegd, hoewel ze wel op de lijst staan en zich (mogelijk) ook hebben aangemeld. Hoewel deze percelen formeel buiten de tender vallen, is dit wel teleurstellend, zeker voor de betreffende inwoners van het buitengebied.

"Tot op heden werkt Kabelnoord overigens anders: wij schrijven 100% van de percelen op de lijst aan en iedereen die reageert krijgt in het project een aansluiting."

